

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

41. De celebratione Missarum, & Sacramento Evcharistiæ, & Divinis
officiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61800)

TITULUS XLI.
De Celebratione Missarum,
& Sacramento Eucharistiæ, &
Divinis officiis.

Consecratio Ecclesiarum, ac Altarium ordinata est ad celebrationem Missarum, in qua Sacramentum Eucharistiæ conficitur, & ad Divina officia.

Parſ I.

De Celebratione Missarum,
SUMMARIÆ.

1. 2. *Missæ quid nominis?* 3. *Missæ definitio.* 4. *utque*
 9. *divisio.* 9. *Quinam Missæ sacrificium offerant.*
 10. 11. *Quibus applicari possit?* 12. *Quæ sit ejus*
materia. 13. *Quæ forma.* 14. *Quis finis.* 15. &
 seqq. *Quinam effectus?*

§. I.

DE origine vocabuli *Missæ* non una omnium est sententia. Aliqui ab hebraica voce *Missah*, quæ oblationem spontaneam significat, derivant. Alii dictionem esse latinam existimant, à mittendo deductam: vel quia per illam oblationes & preces ad DEUM mittuntur: vel quia in illius sine Diaconi, aut Sacerdotis voce fit missio, seu dimissio populi. S. Th. 3. p. 2. q. 83. a. 4. ad 9. Anton. de Molina in *Infruct. Sacerd.* tr. 3. c. 2. §. 2.

§. II.

Synonymum *Missæ* est *Liturgia*, quod nomen à Græcis mutuatum in suo etymo denotat functionem publicam. Bonacin. in *tr. de Sacram.* disp. 4. q. ult. punct. 1. n. 1. Unde hominidum in Titulo Græcarum, & antiquissimum *Missarum* inscriptum reperitur: *Liturgia S. Petri, Liturgia S. Jacobi, S. Basilii, S. Ambrosii.* Clariss. P. Paul. Mezger in *Theol. Schol.* tom. 4. tr. 17. disp. 35. a. 1. n. 6.

§. III.

Definitur *Missæ*, quod sit sacrificium, in quo Deo Omnipotenti verum corpus, & san-

guis Christi sub speciebus panis & vini offertur in memoriam passionis ipsius, & Divinæ Majestatis recognitionem. Ita re omnes.

§. IV.

Dividitur *Missæ* I. in *privatam*, & *solennem*. Illa est, quæ sine Ministris: hæc, quæ cum Ministris celebratur. *Missæ* igitur, ut sit solennis, Diaconus, Subdiaconus, & Acolythi in ea ministrant, necessum est. Cantus verò non requiritur, sed tantum adjungitur propter populum, ut excitetur ad cupiditatem ejus rei, quæ canitur. Jacob. Pignatell. tom. 1. consult. 37. n. 2.

II. **D**ividitur in *Missam principalem*, & *conventualem*.

Pro *Missæ* *principali*, quæ vulgò *missa major* nuncupatur, est, quæ principaliter juxta rubricam eo die sive pro vivis, sive pro defunctis dici debet. Quò etiam pertinet *Missæ* B. Virginis in Sabbatis Adventus non impeditis Officio Vigiliæ, vel Quatuor temporum. *Rubr. gen. Miss. IV. 2.* *Missæ* de Vigilia, & feriis quatuor Temporum, vel feria secunda rogationum, quæ celebratur infra Octavam, licet Officium fuerit de Octava. *Rubr. gen. Miss. III. 2.* nec non *Missæ* Vigiliæ, vel Feriæ, quatuor Temporum, Rogationum, ac Quadragesimæ in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis dicenda diebus festis post *Missam Sancti* occurrentis. *Rubr. gen. Miss. III. 1.* Item *Missæ* votiva, quæ singulis diebus per hebdomadam assignatur, & extra ferias Quadragesimæ, Quatuor temporum, Rogationum, & Vigiliarum, quando non occurrit festum nec reformanda est *Missæ* Dominicæ præcedentis, locò *Missæ* Conventualis dicitur. *Rubr. gen. Miss. IV. 3.* imò & *Missæ* Defunctorum, quæ primâ die cujusque Mensis non impeditâ, exceptis Adventu, Quadragesimâ, & tempore Paschali, aliisque diebus in *Rubr. gen. Missal. V. 1.* designatis pro Sacerdotibus & Benefactoribus defunctis offertur.

Missæ

Missæ *conventualis* illa est, quæ in cathedralibus & collegiatis Ecclesiis, ubi est congregatio plurium Sacerdotum, quotidie celebrari debet. *c. cum creatura 11. h. 1.* ubi Gloss. Panorm. Joan. Andr. alique Interpretes, & quidem de festo, aut de feria occurrente, cum sit pars præcipua Divini officii. Gloss. in *Clem. 1. h. 1. Navar. de Orat. c. 2. n. 29.* nec omitti potest, etiamsi incidat aliquod anniversarium defunctorum, sed tunc cantandæ sunt duæ missæ: una pro Defunctis, altera, quæ concordet cum officio. *d. c. creatura & ibi Fagn. n. 23. Zypceus h. 1. consult. 1.* An autem Missæ Conventualis accepto stipendiò pro aliis applicari, vel per eam alteri obligationi ex alio capite, puta foundationis debitæ satisfieri possit, quando non constat de speciali obligatione applicandi, sive Conventui, sive Fundatoribus, sive alicui alteri? consule Jacobo Pignatelli. *tom. 1. consult. 321.*

III. Missæ aliæ dicuntur *de die*, quæ juxta Missalis rubricas sacro penso horarum Canoniarum correspondent; aliæ *votivæ*, quæ non congruunt officio diei, sed pro voluntate ipsius Sacerdotis, vel audientium libitu dicuntur; aliæ *de Requiem*, quæ in suffragium animarum defunctorum offeruntur. Ubi obiter noto, quod Sacerdos, qui ex institutione Capellanæ, vel aliò titulo tenetur Missam votivam, aut defunctorum celebrare, satisfaciat dicendo Missam currentis diei etiam feriat, & simplicis: nam in eo casu Ecclesia disponit, corrigique intentionem ejus, qui tales Missas ordinavit, & fructuosior erit devotionis affectus, si fuerit Ecclesiastico ritui congruus. Vide Text in *c. 2. & ibi Interpp. h. 1. Tambur. de Sacrific. lib. 2. c. 6. §. 1. n. 4.*

§. V.

Causa efficiens Missæ est offerens. Sunt autem diversi offerentes. *Primus & Primarius* est ipse Christus: una enim eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum

Ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit. *Trid. sess. 22. c. 2.* *Secundus* offerens est tota Ecclesia, utpote cujus Legatum agit Sacerdos, ut ipsius nomine DEO publicum cultum exhibeat. *Tertius* offerens, & Minister est Sacerdos consecrans, quippe cui per ordinationem datur potestas à Christo consecrandi corpus, & sanguinem ipsius. *Quartus* offerens cum Sacerdote concurrens, & aliquò modò cooperans sunt fideles, qui vel Sacerdoti in Missa inserviunt, vel devotè assistunt, vel pro se sacrificari petunt.

Porro in Sacerdote offerente Sacrificium, duplex *dispositio* est necessaria: alia *animi*, alia *corporis*.

Quantum ad *dispositionem animi* certum est Sacerdotem debere esse in statu gratiæ, adeò ut si peccati mortalis sibi conscius sit, modò moraliter copiam Confessarii alicujus approbati habere possit, confiteri debeat, neque sufficiat sola contritio. *Trid. sess. 13. cap. 7. & can. 11. de Eucharistia.* Cui succinit Poëta.

Indignus quoties sacrum legis, Aule, vocari

Non male Sacri legus nomine, réque potes.

In casu verò, quò celebraturo ad delendum peccatum, ac se reponendum in statum gratiæ sola contritio sufficit, ut cum copiam Confessarii non habet, & tamen urget necessitas celebrandi, obligatus est Sacerdos postea quàm primùm confiteri, ubi copiam Confessarii nactus est, per expressam constitutionem *Trid. cit. sess. 13. c. 7.* Utrum celebraturus sub mortali peccato teneatur præmittere Matutinum cum laudibus? disputant Antiqui & Recentiores. Illi affirmant, isti negant.

Quantum ad *dispositionem corporis* necessarium est, Sacerdotem celebratum junum esse jejuniò naturali, incipiente ab initio diei naturalis, media scilicet nocte ab hora duodecima; ita quidem ut etiam modè ascebi, vel potius, si per modum potius, & non potius salivæ descendat, solvat jejunium, faciátque

R r

indi-

indispositum Sacerdotem ad celebrandum.

Gloss. inc. ex parte b. t.

§. VI.

XI *Subiectum* Missæ sunt illi, quibus applicatur, seu pro quibus offertur. Potest autem offerri validè & licitè pro omnibus, & quibuslibet fidelibus baptizatis non excommunicatis, sive vivis, sive defunctis in purgatorio existentibus, ut constat ex Ecclesiæ universali praxi, quæ sacrificium offerre consuevit: pro omnibus Orthodoxis, atque Catholica, & Apostolica fidei cultoribus; & pro omnibus in Christo quiescentibus, qui nos præcesserunt cum signo fidei, & dormiunt in somno pacis. Pro excommunicatis, hæreticis, & similibus offerri non posse, textus est in c. sacris. & c. à nobis. de Sent. excomm. ita quidem ut æque liceat per collectas pro eis publicè in Ecclesia orare, cum privati sint omni suffragio, & consortio piorum. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 22. q. 4. Quoad paganos & infideles negari non potest, olim in Missa catechumenorum etiam pro Regibus impiis, & infidelibus orari solitum fuisse; in Missa tamen, ut est revera sacrificium, & in ea fit consecratio, in primitiva etiam Ecclesia oblationem, & applicationem Missæ ita sumptæ factam esse expressè, & directè pro infidelibus, non constat: hoc siquidem incruentum Missæ sacrificium (aliud est de illo cruento à Christo in ara crucis oblato, quod sine dubio pro omnibus hominibus obtulit) offert Ecclesia tanquam commune totius Congregationis fidelium sacrificium, ac symbolum. Orari tamen & hodie pro infidelibus & paganis, aliisque membris Ecclesiæ mortuis posse, non negem, cum constet ex collectis & orationibus in die Parasceves fieri solitis, quamvis eo die revera sacrificium non fiat, cum Sacerdos non consecret. Vide in contrarium Bonacini de Sacram. disp. 4. q. ult. punct. 5.

§. VII.

Materia, seu *Obiectum*, quod principaliter per se in sacrificio Missæ offertur, est corpus & sanguis Christi, non quidem sub propria specie, cum sic non attingantur per actionem consecrandi, sed prout existunt sub speciebus panis & vini, utpote sub quibus habent rationem hostiæ DEO oblatæ juxta Trid. sess. 22. c. 1. & 2. de Sacrificio Missæ. una enim, eademque est hostia, idem nunc offerens Sacerdos uno ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diversâ.

§. VIII.

Forma Sacrificii est vel *essentialis*, vel *accidentalisi*.

Essentialis juxta pleròsque adæquate in ipsa consecratione, & quidem in ea præcisè spectata, ut est positio corporis & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini vi verborum. S. Th. q. 42. art. 4. ad. 1. Alii cum Bonacini loc. cit. punct. 2. rationem Missæ contineant in actione triplici: scilicet in consecratione, oblatione, & sumptione; quam disputationem ad Theologos remitto.

Ad formam accidentalem pertinet locus, tempus, & modus, quò Missa celebratur.

Quoad *Locum* ex SS. Canonum præscripto Missæ sacrificium celebrari non debet, nisi in ædibus, seu Ecclesiis, ac supra altaribus consecratis, ut constat ex dictis cit. præced. Addo hic, Capellanum teneri celebrare præcisè in Ecclesia vel Altari, quod Fundator expressè designavit, si non excuset necessitas, vel iusta admodum causa: neque sufficere Patronorum, vel hæredum consensum, ut quibus non licet intentionem Fundatoris invertere. Qua in re si sapius absque iusta causa Capellanus contraverit, peccat mortaliter juxta Navar. in Manual. c. 20. n. 134.

Quoad *Tempus* observandæ sunt laudabiles consuetudines cujusvis Ecclesiæ. De jure constitutum legimus, ut per solutò officio

Prima

Prima, & Tertia solenne Missæ sacrificium. *fiat. c. nocte. de Consecrat. diff. 1.* diebus vero jejunii post perolutam *Sextam*, tempore quadragesimæ post *Nonam*, quod tamen non ubique observatur. *Azor. tom. 3. lib. 12. c. 25. q. 1.* Missas privatas nec post prandium, nec de nocte, sed tantum ab aurora, sine diluculo usque ad meridiem celebrare licet, adeo ut etiam ex justa causa, seu impedimento non ultra primam post meridiem differri debeant secundum *Zoëf. h. 1. n. 4.* quamvis *Navar. ibid. cit.* usque ad horam tertiam jella ex causa celebrari posse existimet.

Quoad modum attendendum est, ut in Missæ sacrificio, accuratè observentur ritus, & ceremoniæ ab Ecclesia in *Rubricis Missalis* præscriptæ.

§. IX.

Finis Missæ est cultus, & recognitio DEI spectati tanquam rerum omnium principii: etenim in ipsius cultum, & recognitionem suæ potentæ Majestatis, & excellentiæ offertur.

§. X.

Effectus Sacrificii est vel *principalis*, vel *minus principalis*.

Principalis est quadruplex; *Primus*, quòd sit sacrificium non tantum *latenticum*, id est, ad DEI cultum, & honorem oblatum, sed etiam *propitiatorium*, sive *expiatorium*, quatenus scilicet confert gratiam, expiat, ac delet peccata nostra, & ita DEUM nobis reconciliat, redditque propitium. *Trid. sess. 22. c. 2. & can. 3. & ibi Barb. Secundus* est, quòd sit sacrificium *impetratorium*, omnis quippe generis beneficia nobis per illud impetrantur: hinc praxis Ecclesiæ obtinuit, ut hoc sacrificium Missæ pro necessitatibus tam temporalibus, quam spiritualibus offeratur. *Trid. ubi supra. Azor. Instit. moral. lib. 10. c. 20. q. 6.* *Tertius* effectus est, quòd sit *satisfactorium*, quatenus per illud consequimur remissionem pœnæ debitæ, culpæ jam

antea dimissis, sicut quotidie pro vivis, & defunctis offerimus, ut à pœnis pro peccatis debitis expientur. Unde *Machaba. 12. sancta, & salubris est cogitatio, offerre sacrificium pro defunctis, & exorare, ut à peccatis* (id est, à pœna peccatorum) *solvantur.* *Quartus* effectus Missæ est, quòd sit sacrificium *meritorium*, qui tamen satis in effectibus antecedentibus includitur; de his prolixè Theologi.

Minus principalis est stipendium; quod accipi posse pro legenda Missa, docet communis cum *S. Th. 2. 2. q. 100. a. 2. & 3. in corp. & quodlib. 6. a. 10.* Idque locum habet non solum in Clericis pauperibus, sed & divitibus, imò etiam in beneficiatis ad celebrandum adstrictis pro diebus, quibus sic adstricti sunt, dummodo non sint obligati ad applicandam Missam, sed solum ad celebrandum pro commoditate populi, aut honore Ecclesiæ, ut ostendit praxis quotidiana. *Monet* tamen, ut Sacerdotes in stipendiis, quæ pro Missis offerri solent, maximè abstineant à turpi quæstu, aut mercatu, id enim & sacrificium, & ipsos Sacerdotes magno contemptui exponit, èltque interdictum ab *Urano VIII. & Alexandro VII. SS. Pontificibus.* Unde Sacerdotem transferentem onus celebrandi Missas in alium retinendo sibi partem stipendii peccare mortaliter docet *Aversa. q. 11. de Eucharist. sect. 7. ad fin. Lugo de Sacra. lib. 5. c. 12. q. 7. n. 77. & cum his Jacob. Pignatell tom. 4. consult. 227. n. 7. & seqq.*

P A R S II.

De Sacramento Eucharistiæ.

SUMMARIÀ.

17. 18. *Eucharistia* definitio nominis. 19. *Definitio* rei. 20. *Sacramentum Eucharistia* est institutum à Christo. 21. *Constituitur* à solo Sacerdote. 22. *Quoties* recipiendum. 23. *Qualis panis?* 24. *Quale vinum* sit materia Eucharistiæ? 25. *Quæ forma.* 26. *Quis* finis. 27. *Quis* sine effectus Eucharistiæ?

§. I.

17 **E**ucharistia nomen græcum, & latinè idè est, quod *bona gratia*; partim quia est memoriale omnium Divinarum gratiarum: partim quia est, instituta in gratiarum actionem perpetuam.

§. II.

18 **S**ynonima Sacramenti Eucharistiæ sunt *Synaxis* hoc est, *collatio*, *communio*, *Sacramentum Domini*, *Sacramentum corporis*, & *sanguinis Christi*, *Sacramentum altaris*, *Sacramentum fidelium*, *panis vita*, *panis supersubstantialis*, *Hostia*, *viaticum*, & *cæna Domini*; quo tamen nomine cautè utendum esse monent Theologi, quia eò utuntur hæretici ad denotandum, Eucharistiam nihil aliud esse, quàm cænæ usualis figuram, mortuamque repræsentationem. Clar. ff. P. Paulus Mezger in *Theol. Scholast. tr. 16. disp. 29. n. 1*

§. III.

19 **D**efinitur Sacramentum Eucharistiæ, quod sit Sacramentum corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis & vini ad spiritualem animæ refecionem institutum.

§. IV.

20 **C**ausa efficiens Sacramenti Eucharistiæ duplex est, *principalis*, & *instrumentalis*.

Principalis est Christus: nam, ut ait Concil. Trid. *sess. 13. de Eucharist. c. 3. Salvator molter discessurus ex hoc mundo ad Patrem Sacramentum hoc instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris velut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum, & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamque annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat.*

21 **I**nstrumentalis est Minister, scilicet Sacerdos, qui solus hoc Sacramentum conficere potest, prout definit Concil. Nicæn. *l. c. 14. Lateranens. sub Innocent. III. c. 1. Trid. sess. 23. c. 1. idq; deducit ex verbis Christi Matth. 26. & Luca 22. hoc facite in meam commemo-*

*morationem; quibus solis Apostolis, eorumque in Sacerdotio Successoribus hanc Eucharistiæ conficiendæ potestatem concessit. Sicut autem solus Sacerdos hoc Sacramentum conficit, ita ipse quoque administrare, seu aliis dispensare debet. c. pervenit. de Consecrat. dist. 2. in quo reprehenduntur Sacerdotes, qui Laicis Eucharistiam dabant ad infirmos deferendam. Trid. sess. 13. c. 8. de Eucharist. ubi asserit, hunc semper in Ecclesia morem fuisse, ut Laici à Sacerdotibus communionem acciperent. Excipitur casus necessitatis, quò Diaconus à præsente Presbytero iussus Eucharistiam erogare posset. Concil. Carthaginens. IV. c. 38 & teste Clariss. P. Paulo Mezger *de tr. 17. disp. 34. a. 2. n. 4. communis DD.**

§. V.

Subjectum Eucharistiæ sunt, qui Sacramentum hoc recipiunt. Erat autem circa prima fidei cunabula frequentissima apud fideles sacratissimi Viatici susceptio, sed cum postea paulatim tepescente charitate rarius homines communicarent, constitutum fuit, ut saltem in anno ter Laici homines communicent (nisi fortè quis majoribus quibuslibet criminibus impediatur) in Paschate videlicet, Pentecoste, & Natali Domini. Text. in *c. et non 16. de Consecrat. dist. 2. Demum refrigescente penitus Religionis ardore eò ventum est, ut semel saltem singulis annis, idque in Paschate unusquisque adultus, & sufficienti usu rationis præditus cœlestis mensæ debeat esse particeps. c. omnis utriusq; sexus de Penitent. & Remiss. Trid. sess. 13. de Eucharist. c. 9. Ubi nomine Paschatis, non intelligitur sola dies Resurrectionis, sed totum illud tempus, quod effluit à Dominica palmarum usque ad Dominicam in Albis inclusivè, ut ab Eugenio IV. declaratum fuisse refert Clariss. P. Paulus Mezger *cit. tr. 17. disp. 33. a. 1. n. 19. & hodie totum illud, quod tam ante, quàm post pascha**

ab Ordinariis juxta locorum exigentiam determinatur.

§. VI.

33 *Materia Sacramenti Eucharistiæ est panis triticeus, & vinum de vite, c. firmiter de Summ. Trinit.*

Panis juxta c. fin. h. r. in Ecclesia Latina debet esse azymus, & in Græca fermentatus, adeo ut ne quidem summa necessitas Sacerdotem Latinum excuset; & ager potius sine viatico relinquendus, quàm panis fermentatus consecrandus sit. Barb. in d. c. fin. Quamvis nihil referat ad essentiam Sacramenti, utrum consecretur panis azymus, an fermentatus; nam utrumque sufficientem esse, definitum est in Florent. ubi sic habetur: Item, definimus, in azymo sive fermentato pane triticeo corpus Christi veraciter confici, Sacerdotisque in alterutro ipsorum corpus Christi conficere debere, unumquemque juxta consuetudinem Ecclesiæ suæ, sive Occidentalis, sive Orientalis.

34 *Vino de necessitate præcepti ante consecrationem modicissima aqua sub gravi peccato admiscenda est. c. 6. h. t. c. 1. & 2. de Consecrat. dist. 2. Trid. sess. 22. cap. 7. & can. 9. de Sacrific. Miss. Cujus præcepti tres rationes afferuntur: prima, quod Christus Dominus ita fecisse credatur; altera, quia è latere ejus aqua simul cum sanguine fluxit; tertia, ut mystica unio cum Ecclesia repræsentetur, siquidem aquæ in Apocalyps. Joan. 8. 17. populi dicuntur, vinum vero Christum denotat c. 7. dist. 2. de Consecrat. Trid. cit. cap. 7. Qualiter autem hæc aqua vino mixta in Christi sanguinem convertatur, immediatè, vel an omnino in sanguinem non mutetur, sed prioris vini accidentibus circumfusa permaneat? docet cit. c. 6. h. t. ubi Innocent. III. nihil certi definit, eò quod res ista, nec ad fidem, nec ad mores pertineat, sed omnes tres opiniones ibi latè propositas probabiles asserit,*

probabiliorem tamen illam, quæ asserit, aquam cum vino in sanguinem transmutari.

§. VII.

Forma Sacramenti Eucharistiæ propter duas partiales materias duplex est; alia scilicet consecrationis panis, alia vini.

Forma panis consecrandi consistit in his, vel his substantialiter æquivalentibus verbis: hoc est enim Corpus Meum; ita tamen ut particula enim sit tantum de necessitate præcepti; reliqua de necessitate Sacramenti, ut cum S. Th. 3. p. q. 78. a. 1. docent Armilla, Sylvester, & Ciariffi. P. Paulus Mezger cit. tr. 17. disp. 31. a. 5. n. 3.

Forma consecrationis vini usitata continetur in illis verbis: hic est enim calix sanguinis Mei, novi & æterni testamenti, Mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur, in remissionem peccatorum. Quamvis etiam hæc non omnia verba de necessitate Sacramenti esse, probabiliter existimem, sed tantum illa: hic est calix sanguinis mei, siquidem reliqua sunt potius explicativa fructus, vel hujus Sacramenti effectus.

Porro operatio verborum consecrationis tanta est, ut post consecrationem, Christus verus DEUS, & homo totus quoad substantiam, & accidentia, quantitatem scilicet, & qualitatem existat sub qualibet specie, imò etiam parte specierum, modo quodam admirabili, & Sacramentaliter. Trident. sess. 13. de Eucharist. can. 3. ita tamen ut sub speciebus panis *vi verborum* solum Christi corpus, *concomitanter* autem reliqua: & sub speciebus vini *vi verborum* tantum sanguis Christi, *concomitanter* verò corpus & reliqua ponantur; cum id solum *vi verborum* poni dicatur, quod primariò per verba significatur; & illud *concomitanter*, quod cum alio necessariam habet concomitantiam, & connexionem. Trident. d. sess. 13. c. 3.

R r 3

§. VIII.

§. VIII.

26 *Finis* Sacramenti Eucharistiæ est, ut passionis, & mortis Christi recordemur: sic enim ipse monet: *Hoc facite in meam commemorationem.*

§. IX.

27 *Effectus* Sacramenti Eucharistiæ plures sunt.

I. Eucharistia confert gratiam, quæ datur in ipsa sumptione omnibus æqualis, siue sub una, siue sub utraque specie: siue in majori, siue minori hostia sumatur. Trid. *sess. 21. c. 3.* Clar. P. Paulus Mezger *cit. tr. 17. dist. 34. c. 1. n. 16.* Et hoc quidem quantum est ex opere operato: etenim ex opere operantis gratiam posse esse inæqualem quoad illum, qui sub utraque communicat, ut nostro tempore Sacerdotes, ob majorem devotionem, & affectus amoris, extra dubitationis aleam est. II. confert remissionem peccatorum venialium, & præservat à mortalibus. Trid. *sess. 13. de Eucharist. c. 2.* compescit fomitem peccati, seu vigorem rebellis concupiscentiæ, ut habet S. Th. 3. p. q. 79. a. 1. ad 1. & a. 6. ad 3. causat finalem perseverantiam, & gloriæ adeptionem: S. Th. *cit. q. 79. a. 2.* Denique Eucharistiæ attribuitur resurrectio corporum, & vita æterna juxta illud Joan. 6. *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die.* Igitur

O Sacramentum mare sanctum mergar in isto
O vinam! peream & totus amore mori.

Pars III.

De Divinis Officiis.

SUMMARI A.

28. *Officii Divini diversa appellatio.* 29. *definitio.* 30. *Partes.* 31. *Sive juris Divini, vel Canonici?* 32. *Quinam teneantur ad Divinum officium?* 33. *ex quibus compositum sit?* 34. *usq. 38.* *Quomodo persolvendum sit Divinum officium?* 38. *Quis sit finis Divini officii.* 39. *Quis effectus?* 40. *Qua assuetudo?*

§. I.

Divini officii non una appellatio invenitur: etenim nonnunquam dicitur *officium Ecclesiasticum*: quia ab Ecclesia concinatum; aliquando vocatur *officium Canonicum*: quia per SS. Canones institutum; sæpissimè verò *horarium Canonicarum* nomine insignitur.

§. II.

Definitur officium Divinum, quòd sit formula DEUM precandi, & laudandi mente pariter, & voce ab Ecclesiæ Antistitibus instituta, & publicè peragenda.

§. III.

Dividitur officium Divinum in septem partes, seu horas, quæ sunt *Matutinum cum Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera & Completorium.* c. 1. h. t. Gloss. in Clem. 1. Eod.

§. IV.

Causa efficiens Divini officii est vel *remota*, vel *proxima*.

Remota est Jus Canonicum, quò Divino officio peragendo, & horis Canonicis persolvendis certum tempus, & locus, certus quoque numerus, & modus præscribitur. Panormitanus, aliique Canonistæ, qui Juri Divino attribuunt, latius Jus Divinum accipiunt, existimantes Juris Divini esse, quidquid in SS. litteris habetur, aut ex iis derivatur, quod tamen revera minimè sufficit.

Proxima sunt, qui ex decreto SS. Canonum Divinum officium recitant: nempe initiati SS. Ordinibus, beneficium aliquod obtinentes, & Religiosi utriusque sexus: est enim communior, & verior sententia, exceptis Novitiis, & Laicis Conversis, omnes Religiosi, etiam in sacris non constitutos, omnesque Moniales, qui proficentur Religionem choroadictam, sub gravi peccato ad officium Canonicum quotidie vel simul, vel privatim recitandum, obligatos esse vi generalis consuetudinis, quæ in omnibus Religionibus recepta est.

est. Laym. de horis Canon. c. 4. cum aliis citatis.

§. V.

12 *Materia* Divini officii sunt Psalmi, hymni, Cantica, lectiones, responsoria, versiculi, Benedictiones, absolutiones, Capitula, invitatorium, Antiphonæ, Collectæ, seu orationes Ecclesiasticæ, Oratio Dominica, Angelica, & symbolum fidei, ex quibus rectè ordinatis integratur, ac componitur Divinum Officium.

§. VI.

14 *Forma* Divini Officii alia est *essentialis*, alia *accidentalis*.

Essentialis consistit in publicis quibusdam, ac determinatis precibus, horis diurnis, nocturnisque ab Ecclesiasticis personis ex SS. Canonum decreto Ecclesiæ nomine ad DEUM persolvendis.

15 *Accidentalis* stat in modo recitandi Divinum officium, quem præscribit *e. dolentes. l. 1.* ubi ita dicitur: *districte præcipimus in virtute S. Obedientia; ut Divinum officium nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis dederit DEUS, studiosè celebretur pariter, & devotè.*

16 *Studiosè* quoad officium oris, ut Gloss. interpretatur, id est, ut verba debitè proferrantur, non deglutendo, aut syncopando. Quamvis autem, si id ex inadvertentiâ, aut infirmitate aliqua, seu balbutie linguæ proveniat, nullum sit peccatum: si tamen ex negligentia, aut culpabili præcipitatione, erit peccatum veniale quidem, si non sit magnus excessus; mortale verò si omissio, aut syncopatio syllabarum, ad notabilem aliquam partem officii pertingat.

17 *Devotè* quoad officium cordis: quod quidem exigit, ut attentè, & intentè Divinum officium peragatur. *Intentio* requiritur saltem virtualis, quâ quis intendit obligationi suæ satisfacere, DEUM colere &c. *attentio*, ut attendat, quid faciat, & internus devotionis affectus addit, & verba animet. Unde non satisfacit

præcepto recitandi horas, qui vel talia agit, quæ cum attentione debita Horarum sunt incompatibilia, vel solum materialiter verba Horarum profert sine interna attentione requisita ad orationem. Neque juvat, si præterea, Ecclesiam nihil præcipere de internis: quamvis enim id alicubi procedat, ut in jejuniis, cujus obligationi per solam naturalem abstinentiam satisfieri potest, id tamen fallit, quando exterior præcipitur actus secum involvens actum, aut dispositionem interiorem: illa enim interior actio eodem præcepto continetur, ut docui *ad tit. de Constit. n. 8.*

§. VII.

Finis officii Divini est cultus, & deprecatio DEI.

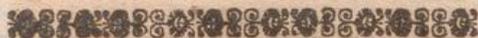
§. VIII.

Effectus Divini officii est obligatio ad horas Canonicas, quæ gravis est, & sub peccato mortali ex suo genere, cum sit ex virtute Religionis, & in Beneficiariis etiam ex virtute Justitiæ. Medina, Suarez, & alii apud Layman *d. c. 4.* Requiritur tamen omissio materiæ notabilis, cujusmodi est integrum unius diei officium, vel integra aliqua hora. Imò Navar. *tom. 7. de Orat. n. 6.* docet, omissiones tertiæ partis unius parvæ horæ v. g. unius Psalmi cum hymno esse peccatum mortale, quod mihi displicet. Præterea Concilium Lateranense sub Leone X. *sess. 9.* speciali constitutione, quæ postea à Pio V. est renovata, decrevit, ut quivis beneficiarius, qui elapsis 6. mensibus à consecutione beneficii sine legitimo impedimento officium Divinum recitare omiserit, tempore illius omissionis teneatur ad fructuum restitutionem.

§. IX.

Affera Divino officio sunt *Officium B. Mariae, Defunctorum, Psalmi penitentiales, & graduales*: sunt enim solum accessoria Breviarii, neque privatim legentes obligant. Ita expressè statuit Pius V. in Bulla Breviario præfixa

dum dicit; quod in rubricis nostri hujus officii prescribitur, quibus diebus officium B. MARIÆ semper Virginis, & Defunctorum, item septem Psalmos penitenciales, & graduales dici, ac psalli oporteat: nos propter varia hujus vita negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea prescriptione removendum duximus. Aliud tamen censent de Lytanis, diebus rogationum prescriptis, quas communi consensu sentiunt, esse partem officii illorum dierum, quod & timorati observant.

TITULUS XLII.

De Baptismo, & ejus effectu.

SUMMARIA.

1. Baptismi etymologia. 2. Quid sit Baptismus? 3. Est à Christo institutus. 4. 5. 6. A quibus? 7. usque 11. Quibus conferri possit Baptismus? 11. Qua sit Baptismi materia? 12. Qua forma? 13. Quis finis? 14. Quinam effectus?

Sacramentum Eucharistiæ, quod inter cætera est maximum, excipit Sacramentum Baptismi, quod summè est necessarium.

§. I.

1. Baptismi vox è Græcia ad Romanos profecta, significat ablutionem, seu immersionem, quâ proinde meritò utitur Ecclesia ad denotandam ablutionem corporis exterioris, quæ adhibitâ certâ verborum formâ interioris animæ ablutionem designat, & operatur, in quo sensu.

§. II.

2. Definitur Baptismus, quòd sit Sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ.

§. III.

3. Causa efficiens Baptismi est vel principalis, vel instrumentalis.

Principalis est Christus, qui eum instituit,

Trid. sess. 7. cap. 1. de Sacram. in gener. ubi definit, omnia Novæ legis Sacramenta fuisse à Christo Domino instituta, Quandonam autem illum instituerit, non ita constat; probabile autem est, tunc instituisse, quando à S. Joanne in Jordane baptizatus est. Matih. 3. Rmus. Maurus Oberalscher p. 1. de Sacram. tr. 2. c. 1. §. 4. cujus Antesignanus est S. Th. 3. p. 9. 66. a. 2. ut ut alii velint, tunc formalitèr Baptismum institutum esse, quando Christus post resurrectionem discipulis dixit: ite, docete omnes gentes Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

Instrumentalis est Minister, qui triplex: 1. unus, qui Baptismum administrat ex officio, & solennitèr: alter, qui ex commissione tantum & solennitèr: Tertius, qui non solennitèr, sed tantum ex necessitate.

Primi generis Minister est solus Sacerdos, vel Episcopus. c. constat dist. 4. de Consecrat. Concil. Florent. quod in decreto Eugenii de Ministro Baptismi sic loquitur: Minister hujus Sacramenti Ordinarius est Sacerdos, cui ex officio competit baptizare. Rmus. Maurus Oberalscher cit. tr. 2. §. 1. concl. 1. Qui tamen, ut licitè illud officium obeat, jurisdictionem in baptizandum habere, neque alias ab Ecclesia prohibitus esse debet. c. interdum causa 16. q. 1. Peccabit itaque mortalitèr, qui Parocho rationabiliter renitente de ipsius Parochia aliquem baptizat, tamen interea nullam censuram, vel irregularitatem incurrat, prout infert Rmus. Maurus Oberalscher d. §. 1. v. sequitur. Navar. in Manual. 6. 27. num. 102.

Secundi generis, & maximè olim, qui ex commissione tantum solennitèr baptizabat, erat Diaconus. c. constat Baptisma de Consecrat. dist. 4. Requiritur autem ad hoc, ut Diacono committatur solennis baptismus, utgens aliqua causa, ut puta, si Parochus per infirmitatem corporis, aut alias graves, & necel-